

Клініко-рентгенологічні особливості діагностики солітарних легеневих вузлів специфічного туберкульозного генезу

Загаба Л.М., Ліскіна І.В., Мельник О.О., Кузовкова С.Д.

ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України», м. Київ, Україна

Обґрунтування. Вогнищеві форми туберкульозу (ТБ) є складовою сучасної медичної проблеми поодиноких вогнищевих уражень легень, які можуть мати різноманітну етіологію.

Результати та їх обговорення. Серед усіх випадків поодиноких легеневих вогнищ, виявлених за 5-річний період у клініці інституту, питома вага вогнищ специфічного (туберкульозного) запалення становила 11,7 % (46 із 393 пацієнтів). Серед них було 28 жінок і 18 чоловіків, їхній середній вік дорівнював $39,5 \pm 2,3$ та $42,2 \pm 3,1$ року відповідно. На час госпіталізації 20 (43,5 %) пацієнтів мали скарги з боку дихальної системи. 32 (69,6 %) пацієнти з вогнищами туберкульозної природи не мали попереднього клінічного діагнозу, у 12 (26,1 %) випадках було запідозрено туберкульоз за клініко-рентгенологічними даними, а у 2 випадках проводили диференційну діагностику специфічних і неспецифічних змін легень.

Загалом виявлено 54 утворення-вузли туберкульозної етіології. Найчастіше в пацієнтів спостерігали лише 1 утворення (40 осіб, 71,4 %). У 4 випадках виявлено по 2 утворення, у 2 випадках – по 3. Значно переважали ураження правої легені – 43 (79,6 %) вузли, в її верхній і нижній частках виявлено 21 (38,9 %) і 15 (27,8 %) вузлів відповідно. Середній розмір уражень дорівнював $1,7 \pm 0,1$ см, вони переважно мали округлу форму – 36 (66,6 %) утворень, вузли неправильної форми становили 18 (33,4 %) випадків. У ході рентгенологічного дослідження відзначено такі особливості структури солітарних легеневих вузлів:

22 утворення мали чіткі, гладкі контури, в 10 – виявлено часткове звапнення, в 9 – спостерігали тяжі до плеври, в 7 – визначено деструктивні зміни, 5 вузлів мали променисті контури. Молекулярно-генетичне дослідження біологічного матеріалу виконано у 20 (43,5 %) випадках, у 4 із них результат був позитивним; культуральне дослідження виконано в 43 (93,5 %) випадках, позитивний результат був отриманий у 10 осіб. Найчастіше відразу проводили хірургічне видалення утворення з діагностично-лікувальною метою (40 випадків, 89,9 %), причому в 1 випадку пацієнту було виконано 2 оперативні втручання. У 5 (10,8 %) випадках виконано лише мініінвазивні діагностичні процедури, а у 2 (4,3 %) випадках – мініінвазивні процедури й оперативні втручання. Результативність морфологічного дослідження біопсійного й операційного матеріалу становила 87,7 %. У результаті всіх проведених медичних заходів найчастіше діагностували туберкуломи легень (36 спостережень, 78,3 %), значно рідше – інфільтративний туберкульоз (5 спостережень, 10,8 %). Було по 2 (4,3 %) випадки діагнозів «вогнищевий туберкульоз» і «вогнище Гона», в 1 (2,2 %) випадку – залишкові післятуберкульозні зміни.

Висновок. Для вогнищевих утворень легень туберкульозного генезу найтипovішими ознаками є локалізація в правій легені, округла форма та чіткі, гладкі контури. Хірургічне видалення одиничного легеневого утворення відразу дає змогу встановити діагноз і визначити подальшу лікувальну тактику при ураженнях туберкульозної природи.